Euroopa Parlament
2024-2029

Väliskomisjon

2024/2024(DEC)

31.1.2025

ARVAMUS

Esitaja: väliskomisjon

Saaja: eelarvekontrollikomisjon

Euroopa Liidu 2023. aasta üldeelarve täitmisele heakskiidu andmise kohta,
X jagu – Euroopa välisteenistus
(2024/2024(DEC))

Arvamuse raportöör: Michael Gahler

PA_NonLegDec

ARVAMUS

Väliskomisjon palub eelarvekontrollikomisjonil kui vastutaval komisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmise:

1. juhib tähelepanu, et hiljutised sündmused, eelkõige Venemaa täiemahuline sõjaline sissetung Ukrainasse ja Venemaa-poolsed vaenulikud püüded mõjutada Euroopa demokraatlikke protsesse ning süvenev ebastabiilsus Lähis-Idas on viinud ELi välispoliitika ja selle elluviimise ELi liikmesriikide ja institutsioonide peamiste mureküsimuste hulka; rõhutab Euroopa välisteenistuse ja selle delegatsioonide keskset rolli liidu välispoliitika elluviimisel ning välisriigist lähtuvate infomanipulatsioonide ja sekkumiste vastases võitluses; rõhutab Euroopa välisteenistuse tähtsust ELi suhetes väljaspool liitu elava 25–30 miljoni ELi kodanikuga; tunnistab, et Euroopa välisteenistuse juba niigi struktuurselt alarahastatud eelarvet mõjutasid ebaproportsionaalselt teiste ELi institutsioonidega võrreldes kõrgemad inflatsioonimäärad ja sellele järgnenud energiakriis, mille põhjustas Venemaa agressioonisõda Ukrainas, ning tunneb muret nende negatiivsete tagajärgede pärast Euroopa välisteenistusele ja ELi institutsioonide tulemuslikkusele ning meetmete puudumise pärast praeguse eelarveolukorra parandamiseks, mis võib tõsiselt mõjutada ELi suhteid kolmandate riikidega;

2. rõhutab, et Euroopa välisteenistusel peab olema keskne roll Lähis-Idas rahu ja stabiilsuse edendamisel ning rahastamist tuleb suurendada, et tagada humanitaarabi Liibanonis, Gazas ja Süürias, ka tuleb tugevdada inimõiguste järelevalvet;

3. toonitab rahalist toetuse tähtsust Lähis-Idasse, Pärsia lahe riikidesse ja Aafrikasse lähetatud Euroopa välisteenistuse delegatsioonide jaoks, et nad saaksid jätkata ELi välistegevuse elluviimist selles piirkonnas;

4. nõuab ÜVJP meetmete ning muude asjakohaste rahu-, konfliktidele ja kriisidele reageerimise vahendite ning IT- ja turvaprotokollide eelarve suurendamist, et viia ELi tegevus ja suutlikkus täielikult vastavusse praeguste ülemaailmsete probleemide ja konfliktidega;

5. rõhutab Euroopa välisteenistuse panust ELi üldistesse pingutustesse näidata kindlat toetust Ukrainale selliste algatustega nagu #StandWithUkraine kampaania ja sihipärased kommunikatsiooniprojektid, nagu Faces of Ukraine, Art vs. War ja Share Your Light;

6. tuletab meelde, kui oluline on veelgi tugevdada meie toetust inimõigustele, demokraatiale ja arengule kolmandates riikides naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ kaudu, kuna demokraatlike riikide maailm on turvalisem maailm; rõhutab, et ELi digidiplomaatia ressursse tuleks praeguses kiire tehnoloogilise arengu ja geopoliitilise konkurentsi kontekstis veelgi suurendada; rõhutab, et ELi välistegevuse kaudu tuleks kolmandate riikide suhtes edendada keskkonnadiplomaatiat ja rohepööret, mis on üks ELi prioriteete;

7. tunnustab Euroopa välisteenistuse rolli tõendite kogumisel ELi sanktsioonide alla kuuluvate Venemaa riigi toetatavate kanalite ja isikute vastu, kes on seotud desinformatsiooni levitamise ja teabega manipuleerimisega, et õigustada Venemaa agressioonisõda;

8. peab kahetsusväärseks, et Euroopa Kontrollikoda täheldas 2023. aastat käsitlevas aruandes, et ta leidis kvantifitseeritava vea ühes 13st kontrollitud maksest seoses kehtiva hankemenetluse puudumisega ja kuus mittekvantifitseeritavat viga seoses ELi delegatsioonide hangetega, sealhulgas puudused pakkujate valimise ja pakkumuste hindamise metoodikas ning tuvastas juriidilise kohustuse võtmise enne eelarvelise kulukohustuse võtmist;

9. märgib, et Euroopa Kontrollikoja eriaruandes 14/2023 leiti puudusi metoodikas, mida komisjon ja Euroopa välisteenistus kasutasid partnerriikidele rahaliste vahendite eraldamiseks ning järelevalveraamistiku loomiseks, ning soovitati komisjonil ja Euroopa välisteenistusel eelkõige parandada rahaliste vahendite eraldamise metoodikat ja ELi toetuse mõju hindamist, keskenduda programmitöö protsessi ulatusele ning lihtsustada ja järjepidevalt kasutada mitmeaastaste sihtprogrammide näitajaid;

10. väljendab heameelt Euroopa välisteenistuse koordineerivat rolli käsitleva kontrollikoja eriaruande ja selle järelduste üle, millest ilmneb, et koordineerimine on enamasti tõhus, võimaldades teenistusel nõuetekohaselt toetada kõrget esindajat / asepresidenti tema volituste täitmisel; märgib, et teabe- ja personalihalduses ning aruandluses leiti siiski mõningaid puudusi; kutsub Euroopa välisteenistust käsitlema eriaruandes esitatud soovituste rakendamise tähtaega (aasta 2025) prioriteedina, kuna õigeaegsed meetmed on olulised, et tugevdada välisteenistuse tegevussuutlikkust ja suurendada tema panust ELi välispoliitika eesmärkide saavutamisse;

11. märgib, et Euroopa välisteenistus on võtnud kohustuse olla kulutõhusam, kuigi ta pidi 2023. aastal jätkuvalt arvestama märkimisväärsete eelarvepiirangutega olenemata sellest, et geopoliitilised probleemid süvenevad; tõdeb, et Euroopa välisteenistus on oluliselt vähendanud lähetuste ja esinduskulude eelarvet, mis mõjutab diplomaatilise teenistuse põhiülesandeid, ning on vähendanud mittekohustuslikke kulusid ning külmutanud ja lükanud edasi hoonete hooldus-, taristu- ja IT-projekte; märgib murega, et need eelarvepiirangud võivad tuua kaasa liiga paljude ELi saatkondade sulgemise ja lükata edasi turvarajatiste püstitamise mitmes ELi delegatsioonis, mis pärsib Euroopa välisteenistuse suutlikkust täita oma volitusi ja kaitsta ELi väärtusi ning tagada nõuetekohane hoolsuskohustus delegatsioonide kõigi töötajate suhtes; nõuab tungivalt, et liikmesriigid annaksid Euroopa välisteenistusele ja komisjonile piisavalt rahalisi vahendeid, millega tagatakse EL delegatsioonide võrgustiku puutumatuna hoidmine kui märguanne oma ülemaailmsest tegevusest; rõhutab, et kärbetel võib olla kahjulik mõju selliste välistegevuse vahendite rakendamisele nagu naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument „Globaalne Euroopa“ ja „Global Gateway“; rõhutab vajadust eraldada Euroopa välisteenistuse strateegilise kommunikatsiooni ja tulevikusuundade analüüsi osakonnale piisavad vahendid, et võidelda ka edaspidi tulemuslikult desinformatsioonikampaaniate vastu, mida autoritaarsed ja mitteliberaalsed režiimid kasutavad strateegiliste vahenditena; tunneb sellega seoses heameelt teadaande üle, et komisjoni kommunikatsiooni peadirektoraadis luuakse strateegilise kommunikatsiooni ja infoga manipuleerimise tõkestamise rakkerühm;

12. väljendab heameelt Ukrainale antava vankumatu toetuse üle, sealhulgas EUAM Ukraine (Euroopa Liidu nõuandemissioon Ukraina tsiviiljulgeoleku sektori reformiks) ja EUMAMi (Euroopa Liidu Ukrainat toetava sõjalise abi missioon) raames;

13. väljendab heameelt esimese Pärsia lahe piirkonda määratud ELi eriesindaja ametisse nimetamise üle;

14. rõhutab, et EL peab suurendama spetsiaalselt soolise võrdõiguslikkuse ning naiste, rahu ja julgeoleku tegevuskava jaoks mõeldud ELi välispoliitika meetmete sihtotstarbelise eelarverea vahendeid, et tagada selliste algatuste järjepidev rahastamine, millega edendatakse sooteadlikku juhtimist, kaitstakse naiste õigusi ning võideldakse seksuaalse ja soolise vägivalla vastu konflikti- ja konfliktijärgses olukorras; rõhutab, et selline rahastamine on oluline kohalike kodanikuühiskonna organisatsioonide toetamiseks, ohvritele keskendunud toetuse pakkumiseks ning sooliste aspektide integreerimiseks ELi diplomaatilistesse ja julgeolekualastesse pingutustesse;

15. rõhutab, et soolise võrdõiguslikkuse kolmandas tegevuskavas nõutakse, et 85 % ELi uutest meetmetest peavad aitama kaasa soolisele võrdõiguslikkusele ning naiste ja tütarlaste mõjuvõimu suurendamisele; kutsub Euroopa välisteenistust üles kiirendama soolise võrdõiguslikkuse kolmanda tegevuskava eesmärkide saavutamist, keskendudes oma igapäevatöös sisuliselt selle tegevuskava peamistele tegevusvaldkondadele, sealhulgas soolise vägivalla lõpetamine, seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õiguste, majanduslike ja sotsiaalsete õiguste ning mõjuvõimu suurendamise, võrdse osalemise ja juhtimise edendamine; märgib, et soolise võrdõiguslikkuse kolmas tegevuskava kaotab kehtivuse 2027. aastal, ning nõuab tungivalt, et Euroopa välisteenistus töötaks sel eesmärgil välja ambitsioonikama soolise võrdõiguslikkuse neljanda tegevuskava, mis tagaks tugevama seose naiste õiguste ja mõjuvõimu suurendamise ning ELi välis- ja julgeolekupoliitika vahel ja oleks valmis rakendamiseks alates 2028. aastast;

16. juhib tähelepanu laste äärmiselt haavatavale olukorrale maailmas, eriti relvakonfliktides; väljendab tõsist muret kümnete tuhandete laste pärast, keda on mõjutanud relvakonfliktid kogu maailmas ja kes langesid 2023. aasta kohutava kuritarvitamise ohvriks ja kelle kõige põhilisemaid õigusi rikuti; kutsub Euroopa välisteenistust üles pöörama laste õigustele keskset tähelepanu;

17. ergutab jätkuvalt Euroopa välisteenistust ja liidu delegatsioone toetama kolmandate riikide kohalikke osalejaid ja kodanikuühiskonna organisatsioone ning tegema nendega koostööd, et soodustada dialoogi õigusriigi põhimõtte, põhiliste inimõiguste ning korruptsiooni ja ELi vahendite väärkasutamise vastase võitluse teemal;

18. kutsub ELi delegatsioone üles toetama rohkem Lääne-Balkani riikide tõeliselt demokraatlikke osalejaid ja kodanikuühiskonda ning mõistma jõuliselt ja avalikult hukka mitteliberaalsete ja ebademokraatlike osalejate tegevuse, mis on vastuolus liidu huvidega, ning tagama, et ühinemiseelse abi rahastamisvahendi (IPA III) vahendite rakendamine oleks kooskõlas ELi eesmärkidega; kutsub selle piirkonna ELi delegatsioone üles kohaldama usaldusväärsemat ja tulemuspõhisemat lähenemisviisi, mis põhineb Kopenhaageni kriteeriumidel, eelkõige õigusriigi, demokraatia ja inimõiguste kaitse valdkonnas, võttes eelkõige arvesse mõne Lääne-Balkani riigi väheseid edusamme;

19. nõuab ELi suuremat toetust Moldovale desinformatsiooni, hübriidohtude ja küberrünnete vastu võitlemisel; kutsub ELi delegatsiooni Moldovas üles suurendama

pingutusi, et tõhustada Euroopa perspektiivi kajastavat ennetavamat ja tõhusamat kommunikatsioonistrateegiat, kaasa arvatud venekeelne teavitustegevus;

20. tuletab meelde naiste õiguste ja LGBTQI+ inimeste õiguste rasket olukorda paljudes maailma osades; rõhutab tungivat vajadust neid õigusi paremini kaitsta; rõhutab Euroopa välisteenistuse keskset rolli inimõiguste edendamisel kogu maailmas; kutsub Euroopa välisteenistust üles oma sellealaseid pingutusi suurendama;

21. peab valimisvaatlusmissiooni praktiliseks ja tõhusaks välispoliitika vahendiks, mis jääb ELi demokraatia toetamise poliitika ja strateegiate keskmesse; kutsub ELi üles tagama ELi valimisvaatlusmissioonidele piisavad vahendid, et laiendada neid ka kandidaatriikides ja naaberriikides toimuvatele valimistele;

22. väljendab heameelt ELi partnerlusmissiooni loomise üle Moldovas (EUPM Moldova); rõhutab EUPM Moldova olulist rolli ning kutsub ELi ja selle liikmesriike üles pikendama missiooni volitusi 2025. aasta mai järgseks perioodiks, andes ühtlasi juurde vahendeid missiooni tulemuslikkuse suurendamiseks;

23. nõuab tungivalt, et Euroopa välisteenistus ja ELi delegatsioonid jälgiksid hoolikalt demokraatia olukorda eri riikides ning pakuksid logistilist ja tehnoloogilist tuge inimõiguste kaitsjatele ja põlisrahvaste esindajatele, eelkõige naistele;

24. rõhutab, et usu- ja veendumusvabadus on vaba maailma ja Euroopa Liidu põhiväärtus; nõuab tungivalt, et Euroopa välisteenistus kaasaks oma tegevusse usudiplomaatia, tunnustades usku üleilmsete probleemide lahendamise osana; rõhutab, et see lähenemisviis peaks hõlmama kristlaste ja teiste usurühmade õiguste aktiivset kaitsmist, eriti riikides, kus nad on vähemused, samuti sallivuse edendamist ning selle tagamist, et usuvabadus kuulub kogu asjakohase ELi välistegevuse ja -poliitika alla;

LISA: ÜKSUSED VÕI ISIKUD, KELLELT ARVAMUSE RAPORTÖÖR SAI SISENDMATERJALI

Arvamuse raportöör kinnitab oma ainuvastutusel, et ei saanud mingit sisendmaterjali üksuselt või isikult, kes tuleks kodukorra I lisa artikli 8 kohaselt käesolevas lisas ära märkida.

TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA NÕUANDVAS KOMISJONIS

Vastuvõtmise kuupäev	30.1.2025
Lõpphääletuse tulemus	+: 53 –: 19 0: 2
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Mika Aaltola, Lucia Annunziata, Petras Auštrevičius, Jordan Bardella, Dan Barna, Wouter Beke, Robert Biedroń, Ioan-Rareş Bogdan, Marc Botenga, Grzegorz Braun, Sebastião Bugalho, Danilo Della Valle, Özlem Demirel, Elio Di Rupo, Michael Gahler, Geadis Geadi, Giorgos Georgiou, Raphaël Glucksmann, Bernard Guetta, Rima Hassan, Rasa Juknevičienė, Sandra Kalniete, Łukasz Kohut, Rihards Kols, Andrey Kovatchev, Vilis Krištopans, Nathalie Loiseau, Claudiu Manda, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Sven Mikser, Francisco José Millán Mon, Arkadiusz Mularczyk, Leoluca Orlando, Kostas Papadakis, Tonino Picula, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Andreas Schieder, Alexander Sell, Villy Søvndal, Davor Ivo Stier, Sebastiaan Stöteler, Stanislav Stoyanov, Marie-Agnes Strack-Zimmermann, Michał Szczerba, António Tânger Corrêa, Marta Temido, Cristian Terheş, Riho Terras, Hermann Tertsch, Pierre-Romain Thionnet, Sebastian Tynkkynen, Reinier Van Lanschot, Roberto Vannacci, Hilde Vautmans, Harald Vilimsky, Željana Zovko
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Jaume Asens Llodrà, Malik Azmani, Engin Eroglu, Sandra Gómez López, Evin Incir, András László, Ana Catarina Mendes, Hans Neuhoff, Nicolás Pascual de la Parte, Chloé Ridel, Tineke Strik, Şerban Dimitrie Sturdza, Ingeborg Ter Laak, Matej Tonin, Ivaylo Valchev, Isabel Wiseler-Lima
Lõpphääletuse ajal kohal olnud parlamendiliikmed kodukorra art 216 lg 7 alusel	Catarina Vieira

NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS NÕUANDVAS KOMISJONIS

53	+
ECR	Rihards Kols, Arkadiusz Mularczyk, Cristian Terheş, Sebastian Tynkkynen, Ivaylo Valchev
PPE	Mika Aaltola, Wouter Beke, Ioan-Rareş Bogdan, Sebastião Bugalho, Michael Gahler, Rasa Juknevičienė, Sandra Kalniete, Łukasz Kohut, Andrey Kovatchev, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Francisco José Millán Mon, Nicolás Pascual de la Parte, Davor Ivo Stier, Ingeborg Ter Laak, Riho Terras, Matej Tonin, Isabel Wiseler-Lima, Željana Zovko
Renew	Petras Auštrevičius, Malik Azmani, Dan Barna, Engin Eroglu, Bernard Guetta, Nathalie Loiseau, Marie-Agnes Strack-Zimmermann, Hilde Vautmans
S&D	Lucia Annunziata, Robert Biedroń, Elio Di Rupo, Raphaël Glucksmann, Sandra Gómez López, Evin Incir, Claudiu Manda, Ana Catarina Mendes, Sven Mikser, Tonino Picula, Thijs Reuten, Chloé Ridel, Nacho Sánchez Amor, Andreas Schieder, Marta Temido
Verts/ALE	Jaume Asens Llodrà, Leoluca Orlando, Villy Søvndal, Tineke Strik, Reinier Van Lanschot, Catarina Vieira

19	-
ESN	Hans Neuhoff, Alexander Sell, Stanislav Stoyanov
NI	Grzegorz Braun, Kostas Papadakis
PfE	Jordan Bardella, Vilis Krištopans, András László, Sebastiaan Stöteler, António Tânger Corrêa, Hermann Tertsch, Pierre-Romain Thionnet, Roberto Vannacci, Harald Vilimsky
The Left	Marc Botenga, Danilo Della Valle, Özlem Demirel, Giorgos Georgiou, Rima Hassan

2	0
ECR	Geadis Geadi, Şerban Dimitrie Sturdza

Kasutatud tähised:
+ : poolt
- : vastu
0 : erapooletu